

T. B. M. M. (S. Sayısı : 674)

Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/619)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

1.10.1993

Sayı : B.02.0.KKG/101-600/06204

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 8.9.1993 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. T. Çiller
Başbakan

G E R E K Ç E

Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının ana amacı, taraf ülkeler arasında sermaye ve teknoloji akımını teşvik ve ilgili ülkenin hukuk düzeni içinde nasıl korunduğunu tespit etmektir.

Bilindiği üzere, genel ekonomik politikamızın anahedefleri arasında; ülke müteşebbis ve sermayesinin dış ülkelere açılması, yabancı sermaye ve teknolojisinin ülkemize gelmesi yolu ile ülke ekonomisinin dünya ekonomisi ile entegre edilmesi bulunmaktadır.

Bu çerçevede, ülkemizde yatırım yapan yerli ve yabancı sermayenin çalışma esaslarını belirlemek ve teşvik etmek amacıyla Yüce Meclisimiz tarafından kabul edilen çeşitli kanunlara paralel olarak, yatırım ve ticarî ilişkilerimizin yoğun olduğu veya bu cihetle bir potansiyel görülen ülkelere, 1961 yılında başlatılan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının imzalanması hızlandırılmış ve şimdiki kadar yirmialtı ülkeyle anılan anlaşma imzalanmış bulunmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Cumhuriyeti arasında sermaye ve teknoloji akımını hızlandırmak amacıyla imzalanan, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının esasları şöyle özetlenebilir:

1. Türkiye ve Gürcistan'da uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık kazandırmak ve karşılıklı tanıtılmasına imkân vermek,
2. Türkiye ve Gürcistan'da yabancı sermayenin kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabi olacağı muamele ve sahip olduğu haklara açıklık getirmek ve,
3. Her iki ülkede, özel teşebbüsle devlet arasında çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarını tespit etmektir.

Ülkemizde halen faaliyette bulunan Gürcistan sermayeli bir şirket mevcuttur. Bu Anlaşmayla, az da olsa ülkemize gelen Gürcistan menşeli sermayede artış beklenmekle birlikte, esasen artık yurt dışına açılmaya başlayan Türk yatırımcılarının Gürcistan'da yapacakları yatırımlar için emniyetli bir ortamın temini öngörülmektedir.

Bu Anlaşma, Türk özel teşebbüsüne Gürcistan, Gürcü teşebbüsüne Türkiye'de karşılıklı ekonomik ve yasal güvence verirken, ilgili ülkelere yeni herhangi bir yük getirmemektedir.

ANLAŞMA MADDELERİNİN GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu maddede, Anlaşma metni içinde sık sık sözü edilen yatırım, yatırımcı, hasılat ve yatırım ile ilgili faaliyetlerinin tanımları yapılmaktadır. Özellikle «yatırım» tanımı 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa paralellik sağlanarak hazırlanmıştır.

Madde 2. — Bu maddeye göre, Taraflardan her biri, diğer Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını kendi kanunî şartlarına uygun olarak yapılmış olması halinde koruma ve teşvik etmeyi taahhüt etmektedir.

Taraflardan her biri diğer Tarafın yatırımcılarının yatırımlarına ülkesinde eşit ve adil muamelede bulunmayı taahhüt etmektedir.

Ayrıca bu maddede, Millî Muamele ve En Ziyade Müsaadeye Mazhar Millet Prensipleri düzenlenmektedir. Ancak, herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarına uluslararası anlaşmalarla sağlanan özel avantajlar, vergilendirme ile ilgili olarak yapılan karşılıklı düzenlemeler veya oluşturulan gümrük birlikleri, ekonomik birlikler ya da benzer kuruluşlar çerçevesinde tanınan ayrıcalıklar, En Ziyade Müsaadeye Mazhar Millet Prensibine istisna teşkil etmektedir.

Madde 3. — Bu madde, T. C. Anayasasında yer alan kamulaştırma ve devletleştirme konularını kapsamakta ve hangi şartlarda bu işlemlerin gerçekleştirilebileceği belirtilmektedir. Bu şartlar; kamulaştırmanın kamu yararı amacıyla yapılması ve yürürlükteki mevzuat uyarınca eşitlik ilkesinin gözetilmesi ile yeterli ve etkin bir tazminat ödemesinin yapılmasıdır.

Ayrıca madde; ev sahibi ülkede savaş, olağanüstü hal ve benzeri durumların ortaya çıkması halinde diğer Taraf yatırımcıları zarara uğramışsa, zarara uğrayan Taraf yatırımcılarına uygulanacak muamelede Millî Muamele ve En Ziyade Müsaadeye Mazhar Millet Prensiplerinin (hangisi daha elverişli ise) gözetilmesi hükmünü getirmektedir.

Madde 4. — Sermaye ve gelirlerin transferini düzenleyen bu maddede, bir yatırımla ilgili bütün transferlerin serbest bir konvertibl kur üzerinden ve gereksiz gecikme olmaksızın gerçekleştirilmesi Taraflarca garanti edilmektedir. Transferlerin serbest bir konvertibl kur üzerinden yapılması kambiyo mevzuatımıza uygundur.

Madde 5. — Bu maddede, Taraflardan birinin ülkesinde yapılmış olan yatırımın, yatırımcının ülkesinde sigorta edilmiş olması halinde sigorta şirketinin yatırımcının haklarına halefiyeti düzenlenmektedir. Ayrıca bir uyuşmazlık durumunda Anlaşmanın VII. maddesi yoluyla çözüme gidilecektir.

Madde 6. — Bu maddede, yatırımların ve ilgili faaliyetlerin benzer durumlarda Anlaşma ile sağlanandan daha elverişli bir muameleye tabi olmalarını sağlayan, her bir Tarafın kanun ve nizamlarına, uluslararası hukukî yükümlülüklerine, ya da Taraflardan herhangi biri tarafından üstlenilen bir yatırım sözleşmesi veya diğer yükümlülüklerle aykırı olmayacağı belirtilmektedir.

Madde 7. — Bu maddede bir Taraf ile diğer Tarafın yatırımcısı arasında çıkabilecek yatırım uyuşmazlıkları tanımlanarak, çözüm yolları düzenlenmektedir. Öngörülen prosedüre göre, öncelikle uyuşmazlık karşılıklı görüşmeler yoluyla çözümlenmeye çalışılacak, altı ay içinde çözüme ulaşılamazsa; yerel yargı organlarına başvurma yolu açık tutulmak kaydıyla uluslararası tahkim yoluna başvurma hakkı kullanılacaktır. Bununla birlikte, yatırımcı uyuşmazlığı yerel yargı organına getirmiş ve kesin karar alınmış ise uluslararası tahkim yoluna başvurma imkânı kalmamakta, bir yıl içinde kesin karar alınamamış olması ve her iki Tarafın da bu sözleşmeleri imzalamış olması halinde ise uyuşmazlık Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi (ICSID) veya UNCITRAL Tahkim Kurallarına göre oluşturulacak tahkim heyetine, ya da Paris Uluslararası Ticaret Odasının Hakem Mahkemesine götürülebilecektir.

Son fıkranın amacı yerel mahkemelerde kesin hükme bağlanmış uyuşmazlıkların, tekrar uluslararası bir merciide tartışılmasını önlemektir.

Madde 8. — Bu Anlaşmanın uygulama ve yorumundan dolayı Taraflar arasında doğabilecek uyuşmazlıkların çözüm yolları düzenlenmiş, doğrudan ve anlamlı müzakerelere ağırlık verilmiştir. Ayrıca bir uyuşmazlık Anlaşmanın yedinci maddesi uyarınca bir uluslararası tahkim kuruluna götürülmüş ve hâlâ kurul önünde bulunmakta ise, aynı uyuşmazlık bu madde hükümlerine göre başka bir tahkim kuruluna götürülemez. Bu hüküm, bir uyuşmazlığın aynı anda birden fazla yargı merciinde görülmemesi temel ilkesine uygundur.

Madde 9. — Anlaşmanın yürürlüğe girme ve yürürlük süresi bu maddede düzenlenmektedir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No. : 1/619

Karar No. : 36

23.2.1994

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 16.2.1994 Tarihli 10 uncu Birleşiminde Dışışleri Bakanlığı temsilcileri ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

İki ülke arasında sermaye ve teknoloji akımını hızlandırmayı, Türk özel teşebbüsüne Gürcistan'da, Gürcü teşebbüsüne Türkiye'de karşılıklı ekonomik ve yasal güvence sağlanmasını amaçlayan Tasarı Komisyonumuzca uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz havalesi gereği Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Erdal İnönü
İzmir

Üye
İsmet Sezgin
Aydın

Üye
Şerif Ercan
Edirne

Üye
Engin Güner
İstanbul

Üye
Sait Kemal Mimaroğlu
Ankara

Üye
Kâmran İnan
Bitlis

Üye
B. Doğançan Akyürek
İstanbul

Üye
Leyla Yeniyay Köseoğlu
İstanbul

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/619

2 . 6 . 1994

Karar No. : 55

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 1.10.1993 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça önhavalesi gereği Dışişleri Komisyonunda görüşüldükten sonra 23.2.1994 tarihinde Komisyonumuza havale edilen «Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 1.6.1994 tarihinde yaptığı 56 ncı birleşimde Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Bekir Sami Dağcı'nin Başkanlığında, Dışişleri ve Maliye Bakanlıkları ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip, görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı ve bu planın dilimleri olan yıllık programlarda; ülke ekonomisinin dışa açılması ve bu çerçevede, müteşebbis ve sermaye gücünün dış ülkelere, yabancı sermaye ve teknolojisinin de ülkemize getirilmesi suretiyle, ülke ekonomisinin dünya ekonomisi ile entegre edilmesi öngörülmektedir.

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması anlaşmalarının ana amacı, taraf ülkeler arasında sermaye ve teknoloji akımını teşvik ve ilgili ülkenin hukuk düzeni içinde nasıl korunduğunu tespit etmektir.

Anlaşma ile; Türkiye ve Gürcistan'da;

— Uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık kazandırmak ve karşılıklı tanıtılmasına imkân vermek,

— Yabancı sermayenin kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabi olacağı muamele ve sahip olduğu haklara açıklık getirmek,

— Özel teşebbüsle Devlet arasında çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarını tespit etmek,

Gibi esasları ihtiva eden hükümlere yer verilmiş bulunmaktadır.

Yapılan görüşmeleri takiben, sözü edilen Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair düzenlemeyi ihtiva eden tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Dışışleri Komisyonunca aynen kabul edilen tasarının, 1 inci maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Ilyas Aktaş
Samsun
Sözcü
Yılmaz Ovalt
Bursa
Veli Andaç Durak
Adana
Gaffar Yakın
Afyon
A. Nedim Budak
Ankara
Bahattin Şeker
Bilecik
Nevfel Şahin
Çanakkale
Muharrem Şemsek
Çorum
Ismail Köse
Erzurum
Yahya Uslu
Manisa
Alaettin Kurt
Kocaeli
Mustafa Yılmaz
Malatya
Doğan Baran
Niğde

Başkanvekili
Mehmet Dönen
Hatay
Kâtip
Hayri Doğan
Antalya
Timurçin Savaş
Adana
Bilâl Güngör
Ankara
Melih Pabuççuoğlu
Balıkesir
Zeki Ergezen
Bitlis
A. Adnan Türkoğlu
Çorum
Ibrahim Yaşar Dedelek
Eskişehir
Mehmet Alp
Kars
Abdullah Gül
Kayseri
Mehmet Ali Yavuz
Konya
Nevşat Özer
Muğla
Vahdet Sinan Yerlikaya
Tunceli

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 30.7.1992 tarihinde Tiflis'de imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması»nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Prof. Dr. T. Çiller

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başb. Yrd.

E. İnönü

Devlet Bakanı

Y. Aktuna

Devlet Bakanı

İ. Tez

Devlet Bakanı

T. Akyol

Devlet Bakanı

N. Kurt

Devlet Bakanı

C. Erhan

Devlet Bakanı

E. Şahin

Devlet Bakanı

Ş. Erdem

Millî Savunma Bakanı

N. Ayaz

Dışişleri Bakanı

H. Çetin

Millî Eğitim Bakanı

N. Mentеше

Sağlık Bakanı

R. Serdaroğlu

Tarım ve Köyişleri Bakanı

R. Şahin

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. T. Köse

Kültür Bakanı

D. F. Sağlan

Orman Bakanı

H. Ekinci

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Devlet Bakanı

N. Cevheri

Devlet Bakanı

M. Gölhan

Devlet Bakanı

B. S. Daçe

Devlet Bakanı

G. Müftüoğlu

Devlet Bakanı

M. Kahraman

Devlet Bakanı

M. Çiloğlu

Devlet Bakanı

A. Şanal

Adalet Bakanı

M. S. Oktay

İçişleri Bakanı

M. Gazioğlu

Maliye Bakanı

İ. Attila

Bay. ve İskan Bakanı

O. Kumbaracıbaşı

Ulaştırma Bakanı

M. Köstepen

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı

M. Moğultay

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

V. Atasoy

Turizm Bakanı

A. Ateş

Çevre Bakanı

R. Akçalı

(S. Sayısı : 674)

**DIŞIŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Dışışleri Komisyonu metninin 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Dışışleri Komisyonu metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Dışışleri Komisyonu metninin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İLE
GÜRCİSTAN CUMHURİYETİ
ARASINDA

YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASI ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Cumhuriyeti bundan sonra «Taraflar» olarak anılacaklardır.

Özellikle bir Taraf yatırımcılarının diğer Tarafın ülkesinde yapacakları yatırımlarla ilgili olmak üzere, aralarındaki işbirliğini artırma arzusu ile,

Anılan yatırımların tabi olacağı uygulamalara ilişkin bir Anlaşma akdinin, sermaye ve teknoloji akımı ile Tarafların ekonomik gelişmesini teşvik edeceğini kabul ederek,

İstikrarlı bir yatırım ortamı meydana getirmek ve ekonomik kaynakların en etkin biçimde kullanılmasını sağlamak için, yatırımlarını adil ve hakkaniyete uygun muameleye tabi tutulmasının gerektiğini kabul ederek,

Yatırımların teşvik edilmesi ve karşılıklı korunması için bir Anlaşma yapılması kararıyla,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır :

MADDE I

Tanımlar

İşbu Anlaşmada :

1. «Yatırımcı» terimi :

a) Taraflardan herhangi birinin yasalarına ve diğer mevzuatına göre vatandaşı sayılan gerçek kişileri :

b) Taraflardan herhangi birinin yasalarına ve diğer mevzuatına uygun olarak kurulmuş ve genel idare merkezi o Tarafın ülkesinde bulunan şirketler, firmalar ya da iş ortaklıkları gibi tüzelkişileri ifade eder.

2. «Yatırım» terimi, yatırımın yapıldığı ev sahibi Tarafın ülkesindeki yasalara ve diğer mevzuata uygun olarak, bunlarla kısıtlı olmamak koşuluyla, aşağıda belirtilen kıymetleri ifade eder :

i) Hisseler, tahviller ya da şirketlere katılımın diğer şekilleri;

ii) Yeniden yatırımda kullanılan gelirler, para alacakları veya bir yatırımla ilgili, malî değeri olan ve yasalara uygun olarak edinilen diğer haklar;

iii) Taşınır ve taşınmaz mallar ve bunlar üzerindeki ipotek, haciz, rehin ve benzeri diğer haklar;

iv) Patent, lisans, sınaî tasarım, telif hakları, teknik işlemler, ticarî markalar, peştemaliye, know - how ve benzeri diğer haklar;

v) Tarafların ülkelerinde doğal kaynakların aranması, istihracı, işlenmesi ve kullanılması gibi konularda, yasalar veya yasalara uygun olarak aktedilmiş bir ticarî sözleşme uyarınca sağlanan imtiyazlar.

3. «Gelirler» terimi, bir yatırımdan elde edilen, bunlarla kısıtlı olmamak kaydıyla, kâr, faiz ve temettü gibi hâsılatları ifade eder.

4. «Ülke» terimi, Taraflar arasında kabul edildiği şekliyle toprak sınırları, karasuları ve kıta sahanlığını kapsamak üzere, yatırıma cv sahipliği yapan Tarafın uluslararası hukuk çerçevesinde egemenlik veya yargı hakkının bulunduğu sınırlar içinde kalan ülke anlamına gelecektir.

MADDE II

Yatırımların Korunması ve Teşviki

1. Her bir Taraf, kendi ülkesindeki yatırımlara ve onlarla ilgili faaliyetlere, herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına uygulanandan daha az elverişli olmayan koşullarda, ilgili yasaları ve diğer mevzuatına uygun olarak izin verecektir.

2. Her bir Taraf, kendi ülkesinde yatırım yapıldıktan sonra diğer Tarafa, hangisi daha elverişli ise, kendi yatırımcılarının ya da herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarının yaptığı yatırımlara uygulanana benzer bir muamele uygulanmasını sağlayacaktır.

3. Tarafların, ülkelerine yabancıların girmesi, kalması ve istihdam edilmesi ile ilgili yasalarına ve diğer mevzuatına uygun olarak :

a) Taraflardan her biri, kendi ülkesindeki bir yatırımla ilgili olarak önemli düzeyde sermaye veya diğer şekillerde kaynak aktarmayı taahhüt eden veya taahhüt etme aşamasında olan diğer Taraf vatandaşları veya onların istihdam ettikleri kişilerin, inceleme, araştırma, kuruluş, geliştirme ve yönetme maksadıyla, ülkesine girme ve ikamet etmelerine izin verecektir;

b) Her bir Taraf, kendi ülkesinde yürürlükteki yasaları ve diğer mevzuatı çerçevesinde, diğer Taraf yatırımcılarının yatırımı için kurulmuş şirketlere, kendi seçtikleri yönetim ve teknik personeli, milliyetleri ne olursa olsun istihdam etme izni verecektir.

4. Bu maddenin hükümleri, Taraflardan herhangi birinin yapmış olduğu aşağıda belirtilen türdeki anlaşmalar için uygulanmayacaktır :

a) Halihazırda yapılmış ya da gelecekte yapılacak gümrük birliği, bölgesel ekonomik örgütlenme ya da benzeri nitelikte uluslararası anlaşmalar;

b) Kismen ya da tümüyle vergilendirme ile ilgili anlaşmalar.

MADDE III

Kamulaştırma ve Tazminat

1. Taraflardan hiçbiri, kendi ülkesi sınırları içerisindeki diğer Taraf yatırımcılarının yatırımlarını, millileştirme, kamulaştırma ve benzeri uygulamalara tabi tutmayacaktır. İlgili yasalara ve işbu Anlaşmanın II nci maddesinde belirtilen genel ilkelere uygun olarak ve yeterli tazminatı ödeyerek kamu yararı amacıyla, aleyhte ayırıcı olmayan şekilde yapılacak işlemler hariçtir.

2. Söz konusu tazminat, kamulaştırılacak yatırımın kamulaştırma işleminin uygulanmasından ya da bildirilmesinden hemen önceki gerçek değerine eşit olacaktır.

Tazminat, makul olmayan gecikme olmaksızın ve serbest olarak, Madde IV, paragraf 2'de belirtilen şekilde transfer edilecektir.

3. Taraflardan birinin yatırımcılarının yatırımlarının savaş, ayaklanma, iç karışıklıklar ya da benzeri olaylar nedeniyle, diğer Tarafın ülkesinde zarar veya ziyana uğraması halinde, diğer Taraf, onları söz konusu zararların karşılanması bakımından kendi yatırımcılarına ya da üçüncü bir ülke yatırımcılarına yaptığı muameleden daha az elverişli olmamak kaydıyla, hangisi daha elverişli ise o muameleye tabi tutacaktır.

MADDE IV

Ülkeye İade ve Transferler

1. Herbir Taraf, bir yatırım ile ilgili tüm transferlerin kendi ülkesi içine ve dışına makul olmayan bir gecikme olmaksızın yapılmasına iyi niyetle izin verecektir. Bu transferlere aşağıdakiler dahildir :

- a) Gelirler;
- b) Bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satılması veya tasfiye edilmesinden elde edilen meblağlar;
- c) Madde III çerçevesinde ödenecek tazminatlar;
- d) Yatırımlarla ilgili olarak alınmış kredilerin anapara ve faiz ödemeleri ;
- e) Bir Tarafın, diğer Tarafın ülkesindeki bir yatırımıyla ilgili olarak istihdam ettiği çalışma izinleri alınmış yabancı uyruklu personelin hak ettiği maaş, ücret ve diğer gelirleri;
- f) Yatırım ihtilaflarından kaynaklanan ödemeler.

2. Transferler, yatırımcı ile ev sahibi Taraf arasında aksi kararlaştırılmadığı takdirde, yatırımın yapıldığı konvertibl para birimi ile ya da herhangi bir konvertibl para birimi ile transfer tarihinde geçerli olan kambiyo kuru üzerinden yapılacaktır.

MADDE V

Halefiyet

1. Taraflardan birinin bir yatırımcısının yaptığı yatırım, yasalara uygun olarak oluşturulmuş bir sistem çerçevesince ticarî olmayan risklere karşı sigorta ettirilmiş ise, sigortalayanın ilgili sigorta anlaşması şartlarından kaynaklanan halefiyet hakkı diğer Tarafa kabul edilecektir.

2. Sigortalayan, yatırımcının sahip olduğu hakların üzerinde bir hakka sahip olmayacaktır.

3. Taraflardan biri ile sigortalayan arasında çıkabilecek ihtilaflar, işbu Anlaşmanın VII nci maddesinde belirtilen koşullara uygun olarak çözümlenecektir.

MADDE VI

Diğer Yükümlülükler

İşbu Anlaşma, yatırımlara veya yatırımlarla ilgili faaliyetlere bu Anlaşmadan daha elverişli koşullar sağlayan :

a) Tarafların yasaları ve diğer mevzuatı, idarî uygulama, prosedür ve kararları ile yargı organlarının kararlarını;

- b) Uluslararası hukuktan doğan yükümlülüklerin;
  - c) Taraflardan birinin bir yatırım anlaşması veya bir yatırım müsaadesi kapsamında üstlendiği yükümlülüklerin;
- Uygulanmasına mani olmayacaktır.

MADDE VII

Taraflardan Biri ile Diğer Tarafın Yatırımcısı Arasında Çıkan İhtilafların Çözümlemesi

1. Bu maddeye göre, yatırım ihtilafı : a) Bir Taraf ile karşı Tarafın yatırımcısı arasındaki bir yatırım anlaşmasının uygulanması veya yorumlanması; b) Bir Tarafın yabancı yatırımlarla ilgili makamının, söz konusu yatırımcıya sağladığı herhangi bir yatırım müsaadesinin uygulanması veya yorumlanması; veya c) Bir yatırım ile ilgili olarak ve işbu Anlaşma ile verilen veya yaratılan herhangi bir hakkın çiğnendiğinin iddia edilmesi ile ortaya çıkan ihtilafları ifade eder.

2. Taraflardan biri ile diğer Tarafın bir yatırımcısı arasında o yatırımcının yatırımı ile ilgili olarak çıkan ihtilaflar, yatırımcı tarafından ev sahibi Tarafın ayrıntılı bir şekilde yazılı olarak bildirilecektir. Yatırımcı ile ilgili Taraf, söz konusu ihtilafları mümkün olduğunca karşılıklı iyi niyetli görüşmeler yaparak çözüme kavuşturacaklardır.

3. Bu ihtilafların, yukarıda 2 nci paragrafta belirtilen yazılı bildirim tarihinden itibaren altı ay içinde çözüme kavuşturulamaması halinde, yatırımcının ihtilaf konusunu ev sahibi Tarafın usul ve yasalarına göre ilgili mahkemesi veya tahkimine götürülmüş olması durumunda, bir yıl içinde karar verilmemiş olması kaydıyla, söz konusu ihtilaf, yatırımcının kararına göre aşağıda belirtilen Uluslararası Yargı Makamlarına sunulabilir :

a) «Devletler ile Başka Devletlerin Vatandaşları Arasında Çıkan Yatırım İhtilafları Antlaşması» uyarınca kurulmuş Uluslararası Yatırım İhtilafları Çözüm Merkezi (ICSID) (her iki Taraf da bu Antlaşmayı imzalamış ise);

b) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Yasası Komisyonu (UNCITRAL)'nin Hakemlik Mahkemesi Kuralları ve işlemleri uyarınca etkinlik gösteren hakemlik mahkemesi (her iki Taraf da Birleşmiş Milletlere üye ise);

c) Paris Uluslararası Ticaret Odasının Hakemlik Mahkemesi;

4. Uluslararası yargı makamlarının kararı, her iki Tarafı da bağlayıcı ve kesin nitelikte olacaktır. Taraflar, ilgili kararı kendi ulusal yasalarına göre yerine getirecektir.

MADDE VIII

Taraflar Arasındaki İhtilafların Çözülmesi

1. Taraflar, işbu Anlaşmanın yorumlanması ve uygulanması ile ilgili olarak aralarında çıkabilecek ihtilafları iyi niyetle hareket ederek ve işbirliği içerisinde süratle ve adil şekilde çözüme kavuşturacaklardır. Bu açıdan, Taraflar söz konusu çözüme varmak için doğrudan ve anlamlı görüşmeler yapmayı kabul ederler. Eğer Taraflar aralarında bir ihtilaf çıkmasından itibaren altı ay içerisinde yukarıda belirtilen şekilde

bir çözüme varamazlarsa, bu ihtilaf, taraflardan birinin isteği üzerine üç kişilik bir heyetten kurulu tahkim kuruluna sunulabilir.

2. Böyle bir isteğin alınmasından itibaren iki ay içinde, her bir Taraf birer hakem tayin edeceklerdir. Bu iki hakem, Başkan görevi görecek üçüncü bir Devletin vatan-daşı olan üçüncü bir hakem seçeceklerdir. Taraflardan birinin belirtilen sürede bir hakem tayin edememesi halinde, karşı Taraf, Uluslararası Adalet Divanı Başkanından bir hakem tayin etmesini isteyebilir.

3. Eğer iki hakem, atanmalarından itibaren iki ay içinde bir Başkan seçemezlerse, bu Başkan, Taraflardan birinin isteği üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından tayin edilecektir.

4. Eğer işbu maddenin yukarıdaki 2 nci ve 3 üncü paragraflarında belirtilen hal-lerde, Uluslararası Adalet Divanı Başkanının söz konusu görevini yerine getirmesinde engel bulunuyorsa, ya da Taraflardan birinin milliyetinde ise, bu atama, Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır, ve eğer Başkan Yardımcısının da söz konusu görevi yerine getirmesinde engel bulunuyorsa, ya da taraflardan birinin milliyetinde ise, bu atama, Uluslararası Adalet Divanının en kıdemli ve Taraflardan birinin milliyetinde olmayan bir üyesi tarafından yapılacaktır.

5. Tahkim Kurulu, Başkanın seçilmesinden itibaren üç ay içinde, işbu Anlaşma-nın diğer koşullarına uygun olacak şekilde, tahkim yerini ve kurallarını saptayacaktır. Böyle bir saptama yapılamaz ise, tahkim kurulu, Uluslararası Adalet Divanı Başkanından kuralları saptamasını isteyecek ve genelde kabul edilmiş uluslararası tahkim kuralları göz önünde bulundurulacaktır.

6. Aksi kabul edilmediği takdirde, tüm işlemler ve duruşmalar, üçüncü hake-min seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içinde tamamlanacaktır, ve tahkim kurulu, son işlem tarihinden ya da son duruşma tarihinden itibaren, hangisi sonra ise, iki ay içinde kararını verecektir. Tahkim Kurulu çoğunluk oyu ile karar verecek ve bu karar Taraf-ları bağlayıcı olacaktır.

7. Başkan ve diğer hakemlerin yaptığı masraflar ve Tahkim Kurulu ücretleri Taraflarca eşit oranda ödenecektir. Ancak, Tahkim Kurulu, kendi kararına bağlı ola-rak Taraflardan birinin bu ücretleri daha yüksek oranda ödemesini kararlaştırabilir.

8. Eğer bir ihtilaf, Madde VII. koşullarına uygun olarak bir uluslararası tahkim kuruluna götürülmüşse ve halen o kurulda işlem görüyorsa, işbu madde koşulları uya-rınca başka bir uluslararası tahkim kuruluna götürülmeyecektir. Bu durum, Taraflar arasında doğru ve anlamlı görüşmeler yapılmasını önleyecektir.

MADDE IX
Yürürlüğe Girme

1. İşbu Anlaşma, onay belgelerinin teati edildiği tarihte yürürlüğe girecektir. On yıl süre ile geçerli olacak ve işbu maddenin 2 nci paragrafı uyarınca sona erdirilmediği takdirde yürürlükte kalmaya devam edecektir.

İşbu Anlaşma, 30 Temmuz 1992 tarihinden sonra yapılan yatırımlara uygulanacaktır.

2. Taraflardan biri, söz konusu on yıllık sürenin sonunda, ya da sona erme tarihinden sonra herhangi bir zamanda geçerli olmak üzere, karşı Tarafa bir yıl önceden yazılı bir bildirim vererek işbu Anlaşmayı sona erdirebilir.

3. İşbu Anlaşma, Taraflar arasında yazılı bir Anlaşma yapılarak değiştirilebilir. Böyle bir değişiklik, bunun uygulanması için gereken tüm ulusal işlemler tamamlandıktan ve Taraflar bu tamamlamanın yapıldığını karşı Tarafa bildirdikten sonra yürürlüğe girecektir.

4. İşbu Anlaşmanın sona erdiği tarihten önce yapılan veya iktisap edilen ve bu Anlaşmanın uygulanacağı yatırımlarla ilgili olarak, Anlaşmanın tüm diğer maddelerinin koşulları, sona erme tarihinden itibaren on yıl süre ile geçerli olacaktır.

Anlaşma, aynı derecede geçerli olmak üzere, Türkçe ve Gürcüce lisanlarında ikişer nüsha olarak tanzim edilmiş olup, Tiflis'de 30.7.1992 tarihinde imzalanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Adına
S. Demirel

Gürcistan Cumhuriyeti Adına

